

- медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. / Полтава, 2019. – С. 247–249.
10. Юдіна К. Є., Міщенко І. В., Коковська О. В., Жукова М. Ю., Журавльова А. О. Розвиток базових компетентностей майбутніх стоматологів як основа компетентнісного підходу медичної освіти. Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. / Полтава, 2022. – С. 323–324.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФОРМ, МЕТОДІВ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ»

Б.С. Кононов, С.М. Білаш, С.В. Донченко
Полтавський державний медичний університет
bohdan.kononov@gmail.com
B. Kononov, S. Bilash, S. Donchenko

The article is devoted to the theoretical substantiation of the relationship of forms, methods and technologies of education in the process of higher medical education. It is noted that each teaching method includes the teacher's work (presentation, explanation, motivation of learning, lifelong learning orientation, etc.) and the organization of active educational and cognitive activities of students. The peculiarities of using the ONIKO mobile multimedia complex and the Complete Anatomy program in teaching "Human Anatomy" courses are considered.

Key words: training, medical education, forms, methods, innovative technologies.

Не викликає сумніву той факт, що організаційні форми навчання перебувають у діалектичному зв'язку з методами навчання. Останні наповнюють перші конкретним внутрішнім змістом. Сучасні вчені-дидакти визначають метод як складне, багатоелементне утворення, у якому знаходять відображення об'єктивні закономірності, цілі, зміст, принципи, форми навчання. Цей об'єктивний діалектичний зв'язок форм та методів у навчальному процесі дозволяє нам розглядати процес навчання майбутніх лікарів, використовуючи тандем «форм та методів у навчанні» як такий, що має лише умовне розрізнення та пов'язаний з організацією цілеспрямованої діяльності викладача та студента: форма – як організація-конструювання зовнішнього порядку, метод – як спосіб організації процесу «передавання – здобуття» знань, умінь та навичок.

Виходячи з того, що основними учасниками педагогічного процесу виступають викладач і студент, тому питання форм організації цього процесу стосується саме їх взаємодії.

Науково-теоретичні розвідки показують, що методика

викладання в традиційній вищій медичній освіті полягає у використанні основних форм організації навчання: лекції (навчальна, інформційна, проблемна, лекція-візуалізація, бінарна лекція, лекція-консиліум тощо), практичні заняття (лабораторні роботи, лабораторний практикум, виробнича практика), семінарські заняття, самостійна робота [3, с. 36]. Серед методів навчання пропонується застосовувати такі (за О. М. Алексюк):

а) зовнішня форма прояву навчання: словесні методи навчання (пояснення, інструктаж, лекція, бесіда, розповідь, навчальна дискусія, робота з книгою); наочні методи (ілюстрування, демонстрування, спостереження); практичні методи (самостійна робота, вправи, лабораторний досвід);

б) внутрішня форма прояву навчання: за характером пізнавальної діяльності студентів (репродуктивні, пояснювально-ілюстративні, проблемні, частково-пошукові, дослідницькі); за характером логічного шляху мислення (індуктивні, дедуктивні, аналогі); за принципом роз'єднання чи об'єднання знань (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація) [3, с. 13].

З цієї точки зору, кожний метод навчання органічно включає в себе роботу викладача, що навчає (виклад, пояснення, мотивація навчання, орієнтація на освіту упродовж усього життя тощо), та організацію активної навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається, особливо самоосвітньої [2].

Інтерактивними методами викладання медичних дисциплін у вищій школі дослідники (Л. А. Гай, Ю. В. Сухін, В. Ф. Венгер, Сайед Муксен, В. В. Сердюк) вважають: навчальну дискусію, яка підвищує ефективність лекцій; метод «мозкового штурму»; семінар «запитання-відповідь»; метод «Case Studies» (метод конкретних ситуацій), коли необхідно дати аналіз та відповідні рекомендації конкретній клінічній ситуації чи проблемі, що розвиває в студента ініціативність, готовність до дії в різних умовах та вміння гнучко реагувати на них [1].

Європейською асоціацією медичної освіти виділено ряд навичок (клінічні навички; практичні маніпуляції; обстеження пацієнтів; ведення пацієнтів) та вмінь (спілкуватися; управляти інформацією; діяти професійно, на моральних, етичних, правових та відповідальних засадах; приймати рішення і робити правильні висновки; саморозвиватися; пропагувати здоровий спосіб життя, проводити профілактичні роботи), якими повинен оволодіти компетентний і конкурентоспроможний лікар. Відповідно до зазначених категорій оцінювання студентів-медиків традиційно відбувається за такими критеріями: робота з пацієнтами (для клінічних дисциплін); вирішення клінічної ситуаційної задачі (для клінічних дисциплін) і тестових завдань; якість демонстрації практичної навички чи вміння (для клінічних дисциплін); характер усної відповіді студента; активність при роботі в малих групах. Методами

контролю ж стають запитання, тести, проблемні ситуації та навчальні задачі [3, с. 45-46].

Професорсько-викладацький склад кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією Полтавського державного медичного університету використовує ряд специфічних інноваційних методів й обладнання для навчання здобувачів вищої освіти. У викладацькій діяльності при вивченні курсів «Анатомія людини», «Анатомія з фізіологією» та інших активно застосовується мобільний мультимедійний комплекс ОНІКО та програма Complete Anatomy. Завдяки даній програмі висвітлюється анатомічна будова органів та систем, що дозволяє детально розглянути і вивчити усі нюанси досліджуваної тканини. Повна 3D візуалізація демонструє знаходження, прикріплення, кровопостачання, іннервацію та інші необхідні нюанси для детального вивчення любых структур організму людини. Також за допомогою навчальних відео можна продемонструвати основні етапи та особливості відхилень, як органічних так і набутих, лікувальних та діагностичних операцій. Представлена можливість дає змогу підкріпити вивчений матеріал візуальним матеріалом з детальним розглядом клінічних ситуацій та методами і результатами операційного та консервативного лікування. Останньою, але не менш важливою, є можливість побачити картину тканин, що піддалися візуалізації за допомогою рентген-діагностики, комп'ютерної томографії та магнітно-резонансної томографії, що збільшує якість вивчення структур і є надважливим для клінічної практики майбутніх медиків.

Отже, категорія «метод» у контексті нашого дослідження розглядається у якості упорядкованого способу взаємопов'язаної діяльності викладачів та майбутніх лікарів для досягнення мети – отримання позитивної динаміки результатів навчання студентів у процесі фахової підготовки. Використання інноваційних технологій в ПДМУ, поряд із традиційними, показує їх ефективність, підвищує якість навчання здобувачів освіти, сприяє більш інформативному викладу необхідного навчального матеріалу.

Список використаних джерел

1. Гай Л. А., Сухін Ю. В., Венгер В. Ф. та ін. Сучасні методи викладання медичних дисциплін у вищій школі. Медична освіта. 2016. № 1. С. 15-18. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mosv_2016_1_6
2. Кононова М. Теоретико-методичні засади професійного зростання майбутніх вчителів-дефектологів : монографія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. 364 с.
3. Філоненко М. М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу: Методичні рекомендації для викладачів та здобувачів наукового ступеню доктора філософії (PhD) ВМ(Ф) НЗ України. Київ, 2016. 88 с.